

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 998/2024
28.08.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Татјане Ђурица и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., коју заступа Боровоје Катић, адвокат из ..., против туженог ЈП „Електропривреда Србије“ АД из Београда, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 3176/23 од 30.05.2024. године, на седници одржаној 28.08.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ ревизија тужиље изјављена против пресуд Привредног апелационог суда Пж 3176/23 од 30.05.2024. године, као неоснована.

Образложење

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 3176/23 од 30.05.2024. године одбијена је жалба тужиље и потврђена пресуда Привредног суда у Београду П 9033/21 од 08.02.2023. године којом је одбијен тужбени захтев тужиље да се обавезе тужени да јој на име накнаде штете услед смањења обима пословања у периоду од 01.01.2016. године до 09.10.2020. године, спречености за обављање делатности и изгубљене добити за делатност у пословном простору који се налази на парцели број .. КО ..., исплати износ од 73.537.522,00 динара са затезном каматом од дана подношења тужбе 22.10.2019. године па до исплате, па је обавезана тужиља да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 195.000,00 динара.

Против правноснажне другостепене пресуде тужиља је благовремено, преко пуномоћника адвоката, уложила ревизију због битних повреда одредби Закона о парничном поступку и погрешне примене материјалног права.

Одговор на ревизију није дат.

Испитујући законитост и правилност побијане пресуде у границама одређеним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни суд налази да је ревизија неоснована.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена апсолутно битна повреда из одредбе члана 374. став 2. Закона о парничном поступку на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Наводе ревизије да је побијана одлука захваћена битном повредом из одредбе члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, Врховни суд није ценио будући да не представљају дозвољени ревизијски разлог. Разлози за улагање ревизије су рестриктивни а прописани одредбом члана 407. Закона о парничном поступку.

Нетачни су наводи ревизије да је побијана одлука захваћена битном повредом из одредбе члана 374. став 1 у вези члана 8. Закона о парничном поступку, односно да је другостепени суд погрешно ценио доказе. Ово из разлога што је доказни поступак спроведен пред првостепеним судом који је извршио оцену доказа у смислу одредбе члана 8. Закона о парничном поступку, па наведена повреда и није могла бити учињена пред другостепеним судом.

Предмет тужбеног захтева је накнада штете због, како је образложено тужбом, смањења обима посла, спречености за обављање делатности у простору који се налази на парцели .. КО ... те изгубљеној добити за период од 01.01.2016. године до 09.10.2020. године.

Из утврђеног чињеничног стања произилази да је Влада Републике Србије решењем од 22.11.2007. године дала сагласност на одлуку Управног одбора туженог, од 12.11.2007. године, о усвајању програмске основе за пресељење насеља Вреоци, те да је решењем 05. бр. 465-7455/2011 од 29.09.2011. године утврдила општи интерес за експропријацију, односно административни пренос непокретности, земљишта и објеката на земљишту који по закону могу бити предмет експропријације, односно административног преноса, ради даље експлоатације угља на површинском копу Поље Д, изградње инфраструктурног коридора кроз насеље Вреоци и отварања копа и експлоатацију угља на површинском копу „Јужно поље“ - у корист туженог. Ова решења објављена су у „Службеном гласнику РС“. Такође, Градска Општина Лазаревац је 17.12.2008. године донела План генералне регулације за насеље Вреоци којим је предвиђено да ће подручје КО Вреоци бити до 2020. године највећим делом заузето за потребе проширења Поља Д и отварање копа „Јужно поље“, а овај план објављен је у Службеном листу Града Београда од 25.12.2008. године (број 54-9). Предлог за експропријацију, односно административни пренос непокретности поднет је од стране Рударског басена Колубара ДОО, дана 27.09.2012. године, Градској Општини Лазаревац, а допуном од 28.05.2015. године тражена је експропријација парцела .. и осталих парцела уписаних у лист непокретности .. КО ... на ББ. Закључком Градске Општине Лазаревац од 23.08.2016. године дозвољено је обезбеђење доказа ради прецизирања поднетог предлога за потпуну експропријацију од 27.09.2012. године и допуне 28.05.2015. године али покушај обезбеђења, због противљења власника ББ, није спроведен. Обезбеђење је спроведено тек 28.11.2017. године у присуству власнице непокретности, представника туженог и геометра. Том приликом снимане су и пословне просторије које су се налазиле на наведеној парцели, без видљивих оштећења. Никаква штетења нису констатована ни у допунском налазу грађевинских објеката и припатка парцеле .. КО ... од 19.02.2019. године на основу ког је одређена и исплаћена накнада, односно одређен степен амортизације простора. Решењем Одељења за имовинскоправне послове Градске Општине Лазаревац од 19.07.2018.

године у корист туженог експроприсана је непокретност у приватној својини, између осталог и парцела .., власника ББ, заједно са грађевинским објектима и припатцима парцеле уз констатацију да корисник експропријације стиче право да ступи у посед непокретности даном правноснажности одлуке о одређивању накнаде. Два делимична споразума којим је утврђена висина накнаде за експроприсане непокретности, а у смислу одредбе члана 56. Закона о експропријацији, сачињена су 08.10.2018. године и 02.04.2019. године. Накнада је исплаћена. Део парцеле .. предат је кориснику експропријације, туженом, записнички, 26.07.2019. године. Даље је утврђено да је 16.09.2019. године рударски роторни багер, тежак преко 1600 тона, прешао барску пругу недалеко од железничке станице крећући се ка површинском копу Поље Д, те је због преласка тог багера обустављен саобраћај на 72 сата, те да је поводом захтева ББ за накнаду штете услуд уништења усева на парцели .. због измештања оgrade ради обезбеђења трасе за пренос багера Г10, сачињен извештај од 12.11.2019. године комисије за утврђивање постојања узрока и висине штете на имовини трећег лица туженог, којим је констатовано да ће ББ имати добит у 2019. и 2020. години, те је комисија мишљења да треба да јој се исплати износ од 52.800,00 динара.

Утврђено је и то да је Предузеће „Squadra auto“ доо Лазаревац уписано у регистар привредних субјеката Агенције за привредне регистре решењем БД 39628/2015 од 12.05.2015. године, да је решењем од 09.10.2020. године покренут поступак принудне ликвидације, а да је исто предузеће брисано решењем од 04.12.2020. године. Једини оснивач тог предузећа јесте тужилац. Наведено предузеће је 03.03.2017. године закључило уговор о закупу пословног простора, са ББ, мајком тужиле.

Код таквог чињеничног стања првостепени суд закључује да је захтев тужиле, као правног претходника брисаног привредног друштва, за период од 01.01.2016. године до 03.03.2017. године неоснован будући да наведено предузеће и није обављало делатности у просторијама које су доцније експроприсане, као и да је неоснован и захтев за период од 21.08.2018. године као дана правноснажности решења о експропријацији за који дан се везује престанак права својине ранијег власника. Најзад у погледу периода од 03.03.2017. године па до 21.08.2018. године првостепени суд налази да тужилца није доказала да је противправним радњама туженог проузрокована штета пословању предузећа јер се из приложених доказа, пре свега фотографија, не може утврдити да су оштећења настала у спорном периоду радњама туженог, да могу настати слагањем терена услед старости објеката или неадекватном уградњом плочица, при чему је сведок ВВ који је био менаџер у том предузећу тврдио да су оштећења настала у 2018. години, што значи да су могла настати и у периоду након експропријације непокретности.

Другостепени суд прихвата материјалноправни закључак првостепеног да би тужилца, евентуално, имала право на накнаду штете само за период када је њен претходник имао закључени уговор, не и пре тога, али да није доказала да је у периоду од закључења па до 21.08.2018. године заиста претрпела штету због деловања туженог, нити је на те околности доставила или предложила адекватне доказе.

Ревизијом тужиле оспорава се овакав закључак. Указује се да су оба суда пренебрегли садржину уговора о закупу од 03.03.2012. године који се односи на исти објекат и исту делатност, да је погрешан закључак суда да мајка тужиле није била

власник од 21.08.2018. године јер је требало применити одредбу члана 34. Закона о експропријацији којом је прописано да корисник експропријације може да ступи у посед даном закључења споразума о накнади а делимични споразум је закључен 02.04.2019. године, да је тужила доставила доказ о проласку тешког багера за чији пролаз је морало да буде прибављено одобрење МУП-а па је бар за тих неколико дана претходник тужиле трпео штету (уз указивање на радње туженог којим је та штета настала као што су паркирани камиони испред сервиса или забрањен пролаз), да је поступак експропријације био незаконит јер је морао да буде обављен до краја 2015. године и да је противзаконито расељавање морало да буде узето у обзир. Најзад, указује да се не примењују одредбе Закона о облигационим односима, већ да се примењује Акциони план за заштиту животне средине и социјалних питања који је донео тужени, затим Уговор о зајму закључен између туженог и Европске банке за обнову и развој, који је потврђен законом, као и Политика заштите животне средине и социјална политика наведене банке која је саставни део уговора.

На утврђено чињенично стање, а које се у овом поступку не може побијати, нижестепени судови су правилно применили одредбе материјалног права.

Неосновано ревидент указује да се у конкретном случају не примењују одредбе Закона о облигационим односима. Тужила је тужбени захтев засновала на вануговорној одговорности за штету насталу „интензивирањем рударских радова у близини пословног простора њеног претходника" (што је довело до вибрације тла, оштећења пословног објекта деформацију на платоу, због чега нису могла да се отварају врата, па није било услова да се ради са клијентима, искључивана је струја и сл), али се позивала и на незаконито спроведен поступак експропријације. Овакви чињенични наводи управо упућују на примену одредби Закона о облигационим односима и то одредбу члана 156. став 3. (на коју се нижестепени судови нису позвали), одредбу члана 172. и опште одредбе члана 154. и 155. истог прописа. Чињеница је да се у току поступка ревидент позвала на други правни основ, преузете уговорне обавезе туженог према Европској банци за обнову и развој, али то не искључује примену Закона о облигационим односима при конкретним чињеничним околностима односно наводима тужбе.

Правилан је закључак нижестепених судова да за период од 01.01.2016. године па до 03.03.2017. године када је закључен уговор о закупу тужила није имала право на накнаду штете, будући да њен претходник није обављао делатност у наведеним просторијама. С тим у вези осим што су нетачни наводи ревизије да другостепени суд није ценио тврдњу о раније закљученим уговорима о закупу, јер је другостепени суд то учинио на страни 6 своје пресуде, неоснована је тврдња да из раније закључених уговора произилази основаност захтева. Ово у контексту чињенице да је тужба поднета од стране правног лица „Squadra auto“ доо из Лазареваца које је основано тек 2015. године, па стога није могло делатност обављати раније, односно почев од 2012. године, како се образлаже у ревизији. Даље, наведено предузеће престало је принудном ликвидацијом, па како је тужила поступак наставила као контролни члан на кога је прешла имовина брисаног друштва које није постојало пре 2015. године, то су без утицаја наводи ревизије обављању делатности пре 2015. године, посебно пре закључења уговора из 2017. године. Другим речима, чињеничним наводима тужбе није се истицало то да је тужила обављала привредну делатност раније, нити је на ту околност доставила доказ. Врховни суд наглашава да накнада штете због изгубљене

добити из привредне делатности подразумева само законито обављање делатности, што значи у формама које прописује позитивно законодавство (предузеће, предузетник, задруга..). Отуда је правилан закључак да нема основа накнади штете пре 03.03.2017. године. Ревизијски суд налази да је правилно одбијен и захтев за накнаду штете за период након закљученог споразума о накнади од 02.04.2019. године будући да корисник експропријација тада стиче право да ступи у посед експроприсане непокретности у смислу члана 34. Закона о експропријацији.

Најзад, правилан је закључак и да нема законског основа за накнаду штете у периоду између - од 03.03.2017. године закључно са 02.04.2019. године. Ревизијски суд указује, прво, да при чињеници да је решењем 05 број 465-553/2012-788 од 19.07.2018. године експроприсана у корист ЈП „Електропривреда Србије“ предметна парцела са грађевинским објектима, то је неприхватљив навод ревизије да је тужилца бесправно расељена. Одредбом члана 20. Закона о експропријацији регулисан је поступак утврђивања јавног интереса за експропријацију али је истовремено, у последњем ставу, одређено да се против решења Владе којим се одлучило о предлогу за утврђивање јавног интереса може, у року од 30 дана од његовог достављања, покренути управни спор код надлежног суда. Стога, обзиром да постоји утврђени јавни интерес и да је у складу са истим донето правноснажно решење неутемељени су наводи о незаконитом расељавању.

Правилно закључују нижестепени судови да у периоду од закључења уговора, па до закључења споразума, тужилца није доказала да је настала штета на наведеном пословном простору која је довела до ометања пословања. Ово све код чињенице да се штета не претпоставља, да се мора доказати како штетна радња тако и узрочна веза између исте и наводно настале штете, али и висина претрпљене штете. Све напред наведено је изостало из разлога које је навео другостепени суд у својој одлуци.

Притом, сагласно одредби члана 156. став 3. Закона о облигационим односима, ако штета настане у обављању општекорисне делатности, за коју је добијена дозвола надлежног органа, може се захтевати само накнада штете која прелази нормалне границе. Ноторно је да се ради о општекорисној делатности а није било спорно да постоји дозвола за обављање рударских делатности. На предње не утиче чињеница да тек у ревизији, први пут, тужилца истиче да таква одобрења наводно не постоје. Стога у таквој ситуацији доказује се штета која прелази нормалне границе, а ни на такве околности није било доказа. Посебно, како из Плана генералне регулације који је објављен у Службеном лист Града Београда 25.12.2008. године број 54. као и решења Владе Републике Србије од 29.09.2011. године, које је такође доступно јавности, јасно произилази јавни интерес за експропријацију, односно чињеница да ће подручје КО ... до 2020. године највећим делом бити заузето за потребе проширења Поља Д и отварања нових копова, то правном претходнику тужилце наведено није могло остати непознато. Пре закључења уговора о закупу већ је био донет закључак о обезбеђењу доказа (23.08.2016. године) и покушано обезбеђење истих (13.09.2016.године), што значи да је и закуподавац, мајка тужилце, свакако била упозната са предстојећим следом догађаја, па немогућност коришћења предмета закупа на начин како је то било уговорено може бити од утицаја на однос закуподавца и закупца.

Без утицаја је чињеница да је одредбом члана 25. став 4. Закона о експропријацији одређено да се предлог за експропријацију подноси у року од годину

дана од дана утврђивања јавног интереса јер је у овом случају тако поступљено. Без утицаја ја и позивање ревидента на Закон о потврђивању уговора о гаранцији (ЕПС пројекат за Колубара) између Републике Србије и Европске банке за обнову и развој („Службени гласник РС“ – Међународни уговори, бр. 8 од 19.10.2011. године) код чињенице да је истим уговором обезбеђена, гаранцијом, уредна отплата по уговору о зајму који је потписан између Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ као зајмопримца и банке, а којим је одобрен зајам зајмопримцу у износу од 80.000.000,00 динара, ради, између осталог, набавке и уградње багер – транспортер – одлагач система и система за снабдевање енергијом за површински коп Поље С у рударском басену Колубара. Наведени закон, дакле, непримењив је на конкретни спор. Са друге стране сам уговор о зајму закључен је између банке и туженог као зајмопримца, па представља акт којим се уређују њихови међусобни односи. Тачно је да Европска банка за обнову и развој практикује политику заштите животне средине и социјалну политику која подразумева да сви пројекти које финансира пролазе кроз поступак прелиминарне процене на основу које се утврђује на који начин утичу на животну средину и на основу које одлучује да ли неку активност треба финансирати. С тим у вези може се уздржати од финансирања када се предложени пројекат не бави питањем везаним за животну средину или/и социјалним питањима на задовољавајући начин, или ако пројекат не примењује услове такве политике банке. Другим речима, ради се о условима које пројекат мора да испуни да би био одобрен зајам. Али, наведено је од значаја за интерни однос зајмодавца и зајмопримца. Отуда је без утицаја навод ревизије да се нижестепени судови нису осврнули на наведени уговор и политику Европске банке за обнову и развој, јер то није од значаја за решење спора. Најзад, све и да се наведена политика примењује, на шта имплицира ревидент упућујући на садржину поднеска од 18.10.2022. године, ваља напоменути да предмет тужбеног захтева није накнада трошкова ради због измештања пословних активности или објеката (при чему она и није власник објекта) нити трошкова за поновно успостаљање извора прихода, нити је у погледу истог било каквих доказа, већ накнада штете због „интензивирања рударских радова“ у непосредној близини просторног простора што упућује на примену одредбе члана 156. став 3 Закона о облигационим односима на коју је овај суд указао, и незаконитост расељавања што упућује на одредбе чл. 172, 154 и 155 истог прописа.

Следом реченог произлази да је одлука правилна, па је Врховни суд применом одредбе члана 414. Закона о парничном поступку одлучио као у изреци.

Тужилца није успела у спору, па јој не припадају трошкови поступка.

Председник већа – судија
Татјана Матковић Стефановић,с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић